

Research Paper

Developing the Strategies for Preschool Education Development in Less Developed Areas

(Case Study: Nomadic Education in Chaharmahal and Bakhtiari Province)

Yaghoub rahimi pordanjani¹ ,maryam shafie sarvestani^{2*} ,Mehdi mohammadi ³

1-Ph.D. in Curriculum Planning, Shiraz University, Shiraz, Iran

2-Assistant Professor, Department of Management and Curriculum Planning, Shiraz University, Shiraz, Iran

3-Associate Professor, Department of Management and Curriculum Planning, Shiraz University, Shiraz, Iran

Received: 2021/4/2

Accepted: 2021/8/5

PP:86-97

Use your device to scan and read the article online

DOI:

[10.30495/jedu.2023.27687.5544](https://doi.org/10.30495/jedu.2023.27687.5544)

Keywords:

Preschool education,
Nomadic education,
Strategic plan,
Less Developp areas

Abstract

Introduction: The present study aimed to develop preschool development strategies in Chaharmahal and Bakhtiari province nomadic areas

research methodology The research method is qualitative case study. The statistical population consists of 35 people, including the heads of the preschool education department of the General Directorate of Education, administrator, deputies and experts of education departments of nomadic cities, educational leaders, administrators of educational complexes and doctor teachers working in the nomadic education department of Provinces were formed which were selected as a total count due to the limited statistical population. Library resources, literature review, interviews and questionnaires were used to collect information. The finalized list of data was approved by the researcher in the form of a questionnaire after its approval in the meetings of the Strategic Council, the validity of which was confirmed by several experts and the reliability of Cronbach's alpha method with a coefficient of / 88; Provided to the statistical community. Friedman test and group discussion were used to analyze the data. According to the final score of the internal factors evaluation matrix (2.38) and external factors evaluation (2.74),

Findings: it was determined that the strategic position of preschool education in Bakhtiari nomadic areas in WO region. Which indicates the attention to the opportunities facing the nomadic areas to eliminate the existing weaknesses.

Conclusion. Finally, the results show that in line with the sociological characteristics of nomads, which is one of the most basic and richest forms and lifestyles, the management structure component should include: decision-making, human resources, curricula, resources finance, material and technology should effectively take on a specific and indigenous structure so that many opportunities, depending on the existing context and cultural landscape, lead to the elimination of shortcomings in the field of preschool education in the nomads

Citation rahimi pordanjani,Yaghoub, shafie sarvestani, maryam; mohhamadi, Mehdi(2023). Developing the Strategies for Preschool Education Development in Less Developed Areas (Case Study: Nomadic Education in Chaharmahal and Bakhtiari Province). Journal of New Approaches in Educational Administration; 13(6):86-97

Corresponding author: shafie sarvestani

Address: Assistant Professor, Department of Management and Curriculum Planning, Shiraz University, Shiraz, Iran

Email:maryamshafie@gmail.com

Extended Abstract

Introduction:

The present study aimed to develop preschool development strategies in Chaharmahal and Bakhtiari province nomadic areas. Context:

Goal:

The goal of present study is develop preschool development strategies in Chaharmahal and Bakhtiari province nomadic areas. Context

Method:

The present study is a qualitative case study and is applied in terms of purpose, which was carried out using the SWOT technique. The statistical population is the officials of the preschool education department of the province (6 people), managers, deputies, and experts of education departments of nomadic cities of the province (15 people), educational leaders, managers of educational complexes (including 11 people) and the teachers (3 people) working in the Department of Education. They were (35 people) in total. Due to the limitedness of the statistical population, they were selected as a total number. Data has been collected through library sources and literature review, research background, interviews, and open-ended questionnaires. In this way, a semi-structured interview was conducted with preschool education officials and experts. For the officials who were not available, an open questionnaire was prepared and sent in the field of strengths, weaknesses, opportunities, and threats, and the final data was collected. Next, a strategic preschool council was formed with the presence of the director, experts, and deputies of the nomad education department of the province, and information was exchanged with the expert members of this council in the studied area. The validity of the questionnaire was confirmed by specific professors and experts and the reliability was confirmed with the help of Cronbach's alpha method with a coefficient of 0.88. A researcher-made questionnaire was prepared with 5 Likert scales, where number 1 is the least important and number 5 is the most important. Friedman's formula with SPSS software was used to rank the items. The information obtained from the questionnaire was analyzed. An internal factors matrix was used to evaluate internal factors. In the column related to factors, the strengths and weaknesses are written, in the column related to the important factor, according to the average importance of each item, a number between zero and one was assigned. These coefficients should be such that the sum of all internal factors does not exceed one. In the factor intensity column, according to the

opinion of the strategic council, 1 or 2 grades are given to each of the weaknesses and 3 and 4 grades to each of the strengths. In the score column, the numbers in columns 2 and 3 were multiplied and the score of each factor was calculated separately. Then, the scores of all the factors were added together and the final score of the internal factors of nomadic preschool education was determined. To evaluate the external factors, internal factors were calculated using the matrix method, with the difference that in the factor intensity (rank) column, each of the threats was given a score of 1 or 2, and each of the opportunities was given a score of 3 or 4. The evaluation matrix of internal and external factors was used to determine the strategic position. So that the evaluation scores of internal and external factors were placed in horizontal and vertical dimensions to determine the place of preschool education in its homes. In this matrix, the strategic position is defined in one of the SO, ST, and WT.WO regions.

Findings:

7 strengths, 11 weaknesses, 7 opportunities, and 8 threats were identified for developing preschool education strategies. According to the final score of the evaluation matrix of internal factors (2.38) and evaluation of external factors (2.74), it was determined that the strategic position of preschool education in Bakhtiari nomadic areas is in the WO or conservative region, which shows attention to the opportunities facing the nomadic areas to eliminate the existing weaknesses. A total of 16 strategies including 4 SO strategies, 4 ST strategies, 6 WO strategies and 2 WT strategies were developed for deprived and nomadic areas of the province..

Results:

Finally, the results show that in line with the sociological characteristics of nomads, which is one of the most basic and richest forms and lifestyles, the management structure component should include: decision-making, human resources, curricula, resources finance, material, and technology should effectively take on a specific and indigenous structure so that many opportunities, depending on the existing context and cultural landscape, lead to the elimination of shortcomings in the field of preschool education in the nomads. Then, it was suggested that "strategic management with the approach of using native and local opportunities" training workshops for all managers and expert nomadic teachers be held by the General Department of Education of the province.

مقاله پژوهشی

تدوین راهبردهای توسعه آموزش پیش دبستانی در مناطق کمتر توسعه یافته

(مورد مطالعه: آموزش و پرورش عشایر استان چهارمحال و بختیاری)

یعقوب رحیمی پردنجانی^۱، مریم شفیعی سروستانی^۲، مهدی محمدی^۳

۱. دانش آموخته دکتری برنامه ریزی درسی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران
۲. استادیار بخش مدیریت و برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران
- ۳-دانشیار بخش مدیریت و برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: هدف این پژوهش تدوین راهبردهای توسعه پیش دبستانی مناطق عشایری استان چهارمحال و بختیاری بود. روش تحقیق از نوع مطالعه موردی کیفی است.

روش شناسی پژوهش: جامعه آماری شامل ۳۵ نفر از مسئولان گروه آموزش پیش دبستانی اداره کل آموزش و پرورش، مدیران، معاونان و کارشناسان ادارات آموزش و پرورش شهرستان‌های عشایرنشین، راهبران آموزشی، مدیران مجتمع‌های آموزشی و دکتر معلمان شاغل در اداره آموزش و پرورش عشایر استان تشکیل می‌دادند که به علت محدود بودن جامعه آماری به صورت کل شمار انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از منابع کتابخانه‌ای، مرور ادبیات، مصاحبه و پرسشنامه استفاده شد. فهرست نهایی شده داده‌ها پس از تایید در جلسات شورای راهبردی در قالب یک پرسش نامه محقق ساخته که روایی آن توسط چند متخصص و پایایی از روش آلفا کرونباخ با ضریب ۸۸/۸ تایید شده بود؛ در اختیار جامعه آماری قرار گرفت. برای تجزیه تحلیل داده‌ها آزمون فریدمن و بحث و تبادل نظر گروهی استفاده شد. با توجه به نمره نهایی ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (۲،۳۸) و ارزیابی عوامل خارجی (۲،۷۴) می‌باشد.

یافته‌ها: مشخص شد که جایگاه راهبردی آموزش پیش دبستانی در مناطق عشایر بختیاری در منطقه WO می‌باشد، که مبین توجه به فرصت‌های پیش روی مناطق عشایری برای از بین بردن ضعف‌های موجود است

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که همسو با ویژگی‌های جامعه‌شناختی عشایر که از ابتدایی ترین و غنی‌ترین شکل و شیوه زندگی است؛ بایستی مولفه ساختار مدیریت شامل: تصمیم‌گیری، منابع انسانی، برنامه‌های درسی و آموزشی، منابع مالی و مادی و فناوری به شکل موثر، ساختاری خاص و بومی به خود بگیرند تا بسیاری از فرصت‌ها برحسب بافت و نمای فرهنگی موجود به برطرف کردن نقایص در حوزه آموزش پیش دبستانی در عشایر منجر شود.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۵/۱۴

شماره صفحات: ۹۷-۸۶

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

[10.30495/jedu.2023.27687.5544](https://doi.org/10.30495/jedu.2023.27687.5544)

واژه‌های کلیدی:

آموزش پیش دبستانی، آموزش و پرورش عشایر، برنامه راهبردی، محرومیت

استناد: رحیمی پردنجانی، یعقوب، شفیعی سروستانی، مریم، محمدی، مهدی، (۱۴۰۱)، عنوان تدوین راهبردهای توسعه آموزش پیش دبستانی در مناطق کمتر توسعه یافته (مورد مطالعه: آموزش و پرورش عشایر استان چهارمحال و بختیاری)، دوماهنامه علمی- پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. ۱۳ (۶): ۹۷-۸۶

* نویسنده مسئول: مریم شفیعی سروستانی

نشانی: استادیار بخش مدیریت و برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

پست الکترونیکی: maryamshafie@gmail.com

مقدمه

آموزش از دیرباز به عنوان یکی از برنامه‌های اصلی و عوامل تعیین‌کننده توسعه اقتصادی و اجتماعی شناخته شده است. آموزش اصولاً از طریق اثرات مداوم خود بر ابعاد مختلف زندگی اثر می‌گذارد (Meyer, Geary, Heath, Hiratsuka, Salvador Sanchez and Whitesel, 2018). شواهد و دلایل گوناگون اثرات مثبت آموزش ابتدایی و پیش‌دبستانی در کاهش فقر و تحقق توسعه همه جانبه را انکارناپذیر ساخته است (Rahimi Pordanjani, 2016). آموزش پیش‌دبستانی با بالا بردن رشد اجتماعی و شناختی کودکان زمینه پیشرفت‌های جسمانی، شناختی، عاطفی کودکان مناطق محروم را به وجود می‌آورد و فرصت برابری اجتماعی را برای آنها مهیا می‌کند (Mohammadi and Master, 2016). همه پیشرفت‌های مطلوب در این مناطق از طریق دادن فرصت‌های آموزشی برابر امکان‌پذیر است که این کار از عهده مدیریت راهبردی صحیح برمی‌آید و بایستی به گونه‌ای کارآمد در بدنه فعالیت‌های عشایری اثر خود را به جای بگذارد و تمام کسانی که در محدوده آموزش پیش از دبستان در این حوزه هستند در دایره تصمیم‌گیری و برنامه‌های کلان و جزیی آن قرار گیرند. بر این اصل لازم است متولیان و مدیران با در نظر گرفتن بافت و بوم و شناخت مولفه‌های بیرونی و درونی توسعه این مناطق، راهبردهای خوبی را تدوین و به اجرا بگذارند.

بررسی‌های مکرر نشان می‌دهد نبود پیش‌دبستانی در جوامع عشایری و همچنین کمبود عمومی منابع شامل معلم و امکانات و تجهیزات؛ فرآیندهای ناقص تقویت آموزش و زبان و گویش‌های مختلف کار توسعه بخشی از طریق آموزش را با مشکل روبرو ساخته است (Hosseini; Masbur, and Mehrabadi, 2008). همچنین موضوع خانوار و نقش تولیدی کودکان در این مناطق که با برنامه‌های زمانی مدرسه تلاقی دارد به عنوان مساله دیگری مطرح است. این در حالی است که نرخ پوشش تحصیلی ظاهری دانش‌آموزان در کشورهای در حال توسعه از متوسط جهانی پایین‌تر است. در مناطق عشایری خدمات پیش‌دبستانی با سه شیوه کلاس‌های مستقل، همراه با کلاس‌های چندپایه ابتدایی و کلاس‌های آمادگی یک ماهه اجرا می‌شود (Bazarloo, 2017). هدف از برگزاری این کلاس‌ها طبق گفته منابع رسمی ایجاد فرصت برابر برای دسترسی به آموزش و پرورش جبرانی، کاهش نابرابری و ایجاد توانش زبانی و ارتباط به زبان فارسی، تعمیم دوره پیش‌دبستانی با توجه به تاثیر عمیق آن در ایجاد نگرش مثبت به مدرسه است (Textbook Compilation and Planning Office, 2011). بدون استثنا در تمامی کشورهای جهان خانواده‌های فقیر نسبت به خانواده‌های مرفه امکان کمتری برای حضور در مدارس و فرصت بیشتری برای ترک تحصیل دارند و مهمترین دلیل مدرسه نرفتن این کودکان عوامل اقتصادی است (Batagarawa and Tsagem, 2017). در این زمینه لازم است که با شناسایی موانع و اتخاذ سیاست‌های واقع بینانه امکان بهره‌گیری از خدمات یاددهی و یادگیری را برای کودکان فراهم نمود که این کار از طریق مدیریت استراتژیک برمی‌آید.

مدل‌های زیادی برای تدوین راهبردها وجود دارد که وجه مشترک آنها تحلیل محیطی، تدوین بیانیه رسالت و چشم‌انداز، ارزش‌های محوری، حوزه‌های کلیدی عملکرد می‌باشند (Tari, Khosravi Zade, Shahmansouri, 2020). کاربردی ترین آنها مدل سوات (SWOT) است که دست به تحلیل محیطی می‌زند. تحلیل محیطی معرف قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای سازمان است. از این تحلیل، عوامل درونی و عوامل بیرونی سازمان بررسی و بر اساس آنها راهبردهای مناسب در چهار موقعیت SO-WO-ST- WO تدوین و انتخاب می‌شود (Goodarzi, Farahan, 2012). لزوم برنامه استراتژیک را می‌توان در دلایلی چون تعیین مسیر، کاهش تاثیر تغییرات، به حداقل رساندن ضایعات و اضافات و ایجاد استانداردهایی برای تسهیل کنترل جستجو کرد (Ahmadian Jelodari, Alam, Nozari, 2019). جامعه عشایری کشور، در شرایط کنونی با تنگناهای متعددی روبروست. این امر سبب شده که اجرای طرح‌های آموزشی در بین آنان، تبدیل به یک مشکل شود، به طوری که قلمروهای عشایری کماکان محروم‌ترین مناطق کشور هستند و از مواهب توسعه در چند دهه اخیر بهره اندک برده‌اند. این امر خود در افزایش بی سوادی اغلب آنان و ادامه مشکل نقش مهمی داشته است (Hosseini; Masbur, and Mehrabadi, 2008).

پژوهش‌های زیادی در طیف بررسی استراتژی‌ها و توسعه راهبردی آموزش و پرورش انجام شده است. بیشتر آن‌ها بر نوسازی و توسعه منابع انسانی تأکید داشته‌اند. باقری (Bagheri, 2020) کار تدوین و اولویت‌بندی استراتژی‌های اداره آموزش و پرورش شهرستان شهرکرد را با روش سوات (SWOT) انجام داد و علاوه بر شناخت موقعیت‌های داخلی و خارجی مهمترین ماموریت سازمان مربوطه را شناخت و افزایش سطح شایستگی کارکنان قلمداد می‌کند. باقریان فرد، جوادی پور و دهقانی پژوهشی با عنوان تبیین موقعیت راهبردی آموزش معلمان استان کهگیلویه و بویراحمد با استفاده از تحلیل سوات انجام دادند. در بخش نتایج، بالا بودن سطح و مرتبه علمی مدرسان به عنوان نقطه قوت، کمبود منابع مالی لازم جهت انجام موفقیت‌آمیز برنامه به عنوان موثرترین نقطه ضعف، وجود حمایت‌های اقتصادی و یارانه‌ای اعطایی دولت به عنوان مهمترین فرصت و مشکلات شخص و مالی معلمان را به عنوان اثرگذارترین تهدید گزارش شده است (Bagherian Fard, Javadianpour, and Dehaghani, 2015). همچنین ودوس و اسپمیدت (Westhues and Schmidt, 2001) به شناسایی راهبردهای توسعه آموزش و پرورش در کانادا پرداختند؛ نتایج نشان دهنده آن است که فرصت‌های اجتماعی مهمترین عامل پیشرفت در این کشور در

حوزه تعلیم و تربیت بوده است و شناخت و تجزیه و تحلیل عوامل اجتماعی بومی و محلی مأموریت اصلی سازمان‌های هر ایالت آموزشی در نظر گرفته شده است. پژوهش‌های جامعی در آموزش و پرورش عشایری وجود دارد. متخصصان این حوزه اعتقاد دارند مشکلات ناشی از تغییر بوم و ساختار اجتماعی و نبود امکانات برای برخورد با این موقعیت‌های جدید موجب گردیده که شکاف بیشتری در زمینه اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی بین محیط‌های روستایی و عشایری با محیط شهری دیده شود (Ezzati, 2008). این مطلب، الزاماتی از طرف مراکز ذی‌ربط برای شناسایی مسائل ضروری و حمایت از نوآموزان پیش دبستانی در برابر درک شرایط سخت زندگی و تدریس در محیط همراه با دامداری و کوچ ایجاد می‌کند. با توجه به مطالب بالا این سوال برای محققین مطرح شده است که راهبردهای توسعه آموزش پیش دبستانی در مناطق کمتر توسعه یافته عشایری چیستند؟

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع مطالعه کیفی موردی است و از لحاظ هدف کاربردی است که با استفاده از تکنیک سوات صورت پذیرفته است. جامعه آماری را مسئولان گروه آموزش پیش دبستانی استان (۶ نفر)، مدیران، معاونان و کارشناسان ادارات آموزش و پرورش شهرستان‌های عشایر نشین استان (۱۵ نفر)، راهبران آموزشی، مدیران مجتمع‌های آموزشی (شامل ۱۱ نفر) و دکتر معلمان شاغل در اداره آموزش و پرورش عشایر (۳ نفر) در مجموع (۳۵ نفر) تشکیل می‌دادند. با توجه به محدود بودن جامعه آماری به صورت کل شمار انتخاب شده بودند. داده‌ها از طریق منابع کتابخانه‌ای و مرور ادبیات، پیشینه تحقیق، مصاحبه و پرسشنامه باز پاسخ جمع‌آوری شده است. بدین صورت که مصاحبه نیمه ساختار یافته‌ای با مسئولین و خبرگان آموزش پیش دبستانی صورت گرفت و برای مسئولینی که در دسترس نبودند؛ یک پرسشنامه باز در زمینه نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها، تهدیدها، تهیه و ارسال شد و داده‌های نهایی گردآوری شد. در ادامه شورای راهبردی پیش دبستانی با حضور مدیر، کارشناسان و معاونین اداره آموزش و پرورش عشایر استان تشکیل شد و تبادل اطلاعات با اعضای متخصص این شورا در حوزه مورد مطالعه صورت پذیرفت. پس از دریافت نظرات کارشناسی از یک پرسشنامه محقق ساخته به منظور مد نظر قرار دادن نظرآزمودنی‌ها و برای تعیین مهمترین نقاط ضعف قوت، فرصت‌ها و تهدیدها استفاده شد. روایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان مشخص و پایایی به کمک روش الفبا کروناخ با ضریب ۸۸/ تایید شد. پرسشنامه محقق ساخته با ۵ طیف لیکرت تهیه شد که شماره ۱ شامل کمترین اهمیت و شماره ۵ بیانگر بیشترین اهمیت است. برای رتبه بندی گویه‌ها از فرمول فریدمن با نرم افزار SPSS استفاده شد. اطلاعات حاصل از پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای ارزیابی عوامل درونی از ماتریس عوامل درونی استفاده شد. در ستون مربوط به عوامل؛ نقاط قوت و ضعف نوشته می‌شود، در ستون مربوط به ضریب اهمیت با توجه به میانگین میزان اهمیت هر گویه بین عدد صفر تا یک تعلق گرفت. این ضرایب باید به گونه‌ای باشد که جمع تمام عوامل درونی بیش‌تر از یک نشود. در ستون شدت عامل با نظر شورای راهبردی به هر یک از ضعف‌ها نمرات ۱ یا ۲ و به هر یک از قوت‌ها نمرات ۳ و ۴ تعلق می‌گیرد. در ستون نمره، اعداد ستون ۲ و ۳ در یکدیگر ضرب و امتیاز هر یک از عامل‌ها جداگانه محاسبه شد. سپس، امتیاز کلیه عامل‌ها با هم جمع شدند و امتیاز نهایی عوامل درونی آموزش پیش دبستانی عشایری تعیین گردید. برای ارزیابی عوامل بیرونی به شیوه ماتریس عوامل درونی محاسبه شد. با این تفاوت که در ستون شدت عامل (رتبه) به هر یک از تهدیدها نمره ۱ یا ۲ و به هر یک از فرصت‌ها نمرات ۳ یا ۴ تعلق گرفت. برای تعیین موقعیت راهبردی از ماتریس ارزیابی عوامل درونی و بیرونی استفاده شد. به طوری که نمرات ارزیابی عوامل درونی و بیرونی در ابعاد افقی و عمودی قرار گرفتند. تا جایگاه آموزش پیش دبستانی در خانه‌های آن مشخص شود. در این ماتریس، موقعیت راهبردی در یکی از مناطق SO, ST, WT, WO مشخص می‌شود.

یافته‌ها

برای تدوین راهبردهای آموزش پیش دبستانی ۷ نقطه قوت، ۱۱ نقطه ضعف، ۷ فرصت و ۸ تهدید شناسایی شد. در ادامه ماتریس ارزیابی عوامل درونی (جدول ۱) و ماتریس عوامل درونی (جدول ۲) محاسبه شد.

ماتریس ارزیابی عوامل درونی

عوامل درونی	کد	عوامل	ضریب اهمیت	شدت عامل	نمره
	S1	افزایش پوشش تحصیلی در دوره پیش دبستانی از طریق طرح حضور سه روز در هفته نوآموزان در مدارس	۰/۰۶۷	۳	۰/۲۶۸
	S2	حد نصاب تشکیل کلاس‌ها در شهرک‌های عشایری نشین و توجه اداره کل به راه اندازی کلاس‌های مهد روستاها	۰/۰۶۲	۴	۰/۲۴۸
	S3	وضعیت سطح تحصیلات دانشگاهی مربیان و معلمان عشایری در استان	۰/۰۴۴	۴	۰/۱۷۲

S4	برگزاری دوره های ضمن خدمت مربیگری پیش دبستانی از ۵ طرف اداره کل آموزش و پرورش استان	۰/۰۵۴	۳	۰/۱۶۲
S5	برخورداری هوش و استعداد نوآموزان به دلیل شرایط محیطی مساعد	۰/۰۴۹	۳	۰/۱۴۷
S6	بومی بودن اکثریت مربیان در شهرک های عشایر نشین	۰/۰۴۳	۳	۰/۱۲۹
S7	تحت حمایت قرار دادن برنامه های سنجش حداکثری کودکان بدو ورود	۰/۰۴۲	۳	۰/۱۲۶
W1	حذف تدریجی برنامه تغذیه، شیر و پوشاک رایگان مناطق محروم	۰/۰۷۵	۲	۰/۱۱۵
W2	محدود بودن منابع و امکانات آموزشی و عدم فضای مناسب آموزشگاه ها	۰/۰۷۱	۲	۰/۱۴۲
W3	سو تغذیه کودکان عشایری و اثرات منفی آن بر کیفیت آموزش پیش دبستانی	۰/۰۶۷	۲	۰/۱۳۴
W4	پایین بودن آگاهی های خانواده ها در برخورد با نوآموزان استثنایی	۰/۰۵۹	۲	۰/۱۱۸
W5	نبود انگیزه کافی برای خدمت در پیش دبستانی عشایر توسط معلمان کلاس های چند پایه به علت پرداخت حق الزحمه کم	۰/۰۵۷	۲	۰/۱۱۴
W6	متناسب نبودن محتوای کتب پیش دبستانی برای نوآموزان عشایری	۰/۰۵۵	۲	۰/۱۱۰
W7	دوزبانه بودن نوآموزان و آسیب های و سختی های اولیه آموزش آن برای یادگیری زبان معیار	۰/۰۵۴	۲	۰/۱۰۸
W8	کمبود زیر ساخت برای ترمیم سازی آموزشی نوآموزان استثنایی و دیر آموز	۰/۰۵۴	۲	۰/۱۰۸
W9	نداشتن فرصت آموزشی مناسب مثل دیگر جوامع شهری و روستایی برای نوآموزان عشایری	۰/۰۵۲	۱	۰/۰۵۲
W10	پایین بودن سطح بهداشت در جامعه عشایری و اثرات منفی آن بر کیفیت آموزش پیش دبستانی	۰/۰۴۹	۱	۰/۰۴۹
W11	مستقل نبودن غالب مراکز پیش دبستانی عشایر نیمه سیار و شرکت نوآموزان در کلاس های ضمیمه و چند پایه دوره ابتدایی	۰/۰۴۴	۱	۰/۰۴۴
	مجموعه ضرایب اهمیت عوامل درونی	$\sum = 1$		۲/۳۸

توسعه

با نظر شورای راهبردی برای هر نقطه قوت عالی و پیش روی آموزش پیش دبستانی شدت عامل ۴ و برای نقاط قوت معمولی تر شدت عامل ۳، برای نقاط ضعف جدی شدت عامل ۲ و برای نقاط ضعف معمولی شدت عامل ۱ در نظر گرفته شد. همان گونه که در جدول ملاحظه می شود مجموع نمرات این ماتریس برابر ۲/۳۸ محاسبه شد و نشان دهنده آن است که حاکی از آن است که در توسعه آموزش پیش دبستانی عشایری استان چهارمحال و بختیاری از لحاظ ارزیابی عوامل درونی ضعف ها بر قوت های آن غلبه دارد

جدول ۲- ماتریس عوامل بیرونی توسعه آموزش عشایری آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری

عوامل بیرونی	کد	عوامل	ضریب اهمیت	شدت عامل	نمره
	O1	فضای وسیع و تنوع زیستی برای آموزش های مربوط به پیش دبستانی برای نوآموزان عشایر	۰/۰۷۵	۴	۰/۳
	O2	جذب نیروهای دارای تجربه پیش دبستانی در آموزش و پرورش در سال های اخیر و خدمت کردن آنها در مناطق محروم	۰/۰۷۴	۴	۰/۲۹۶
	O3	تعامل سازمان آموزش و پرورش عشایری با اداره کل آموزش و پرورش	۰/۰۷۳	۴	۰/۲۹۲
	O4	غنی بودن محیط اجتماعی عشایری از نظر حضور بزرگتر ها در بین نوآموزان و انتقال عملی تجارب به آنها	۰/۰۷۰	۴	۰/۲۸

توسعه

05	امکان تلفیق دانش بومی در با روش های نوین تولید محتوای پیش دبستانی	۰/۰۷۶	۳	۰/۲۲۸
06	بهره‌گیری از کمک خیرین مدرسه ساز	۰/۰۶۵	۳	۰/۱۹۵
07	کمک دیگر ارگان‌ها از جمله فرمانداری ها دهیاری ها و شوراهای اسلامی و برای خرید وسایل کمک آموزشی	۰/۰۶۵	۳	۰/۱۹۵
T1	فقدان ابزار، امکانات اجتماعی و تکنولوژی و سرمایه لازم برای آموزش پیش-دبستانی	۰/۰۷۳	۲	۰/۱۴۶
T2	بی سوادی والدین به ویژه مادران و بی رغبتی برای فرستادن نو آموزان به مدارس	۰/۰۷۰	۲	۰/۱۴
T3	گسترده فقر ، بیکاری در محیط های کمتر توسعه یافته	۰/۰۶۵	۲	۰/۱۳۰
T4	عدم دسترسی بعضی خانواده ها به امکانات اولیه آب و برق و گاز و	۰/۰۶۲	۲	۰/۱۲۴
T5	ساختار نامنظم ، ناپایدار و متفاوت اجتماعی در محیط عشایری مثل (زندگی کوچ نشینی، نیمه سیار بودن و شهرک‌های عشایری)	۰/۰۶۲	۲	۰/۱۲۴
T6	مناطق محروم و تحت پوشش قرار ندادن بعضی از شهرستان های عشایر نشین در زیر مجموعه آموزش و پرورش عشایر به بهانه پراکندگی مناطق و به دلیل امتیازدهی به شهرستان خاص با زد و بند سیاسی	۰/۰۶۱	۲	۰/۱۲۲
T7	عدم حضور بخش خصوصی در مناطق عشایری	۰/۰۵۸	۲	۰/۱۱۶
T8	کمبود تحقیقات علمی در زمینه پیش دبستانی عشایری	۰/۰۵۱	۱	۰/۰۵۱
	مجموع ضرایب اهمیت عوامل بیرونی	$\sum=1$	—	۲,۷۴

تهدیدها

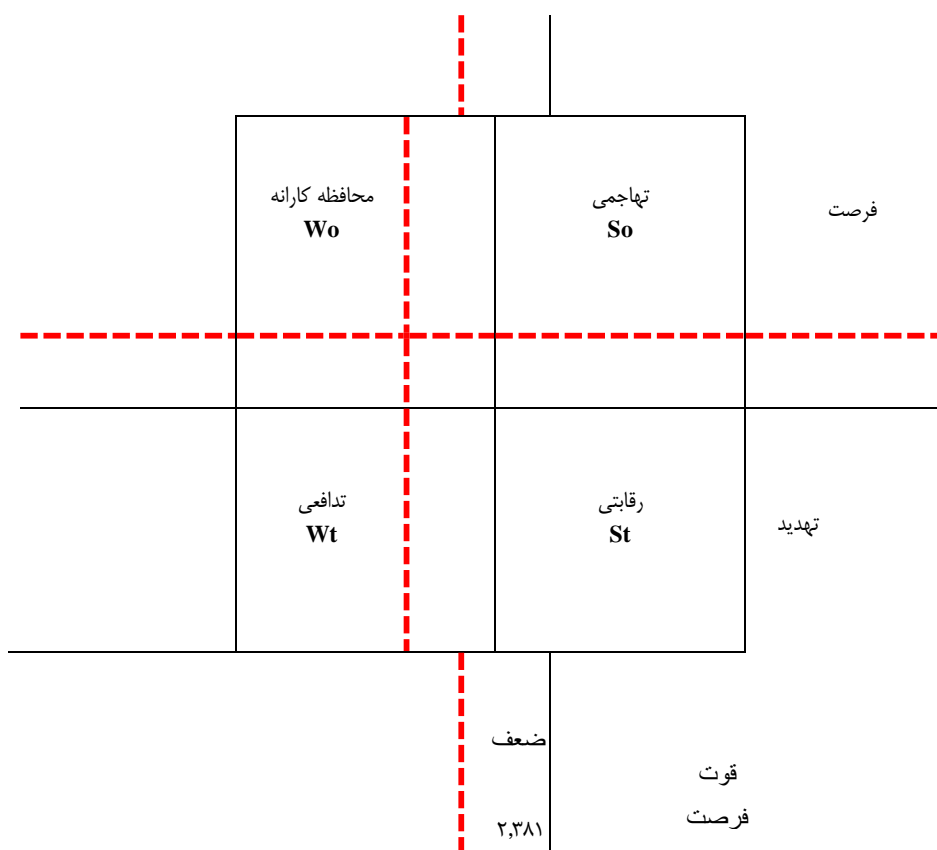
با نظر شورای راهبردی برای هر فرصت عالی و پیش روی آموزش پیش دبستانی شدت عامل ۴ و برای هر فرصت معمولی تر شدت عامل ۳ در نظر گرفته شد. با نظر شورای راهبردی برای نقاط تهدید جدی شدت عامل ۲ و برای تهدیدهای معمولی شدت عامل ۱ در نظر گرفته شد. همان گونه که در جدول ملاحظه می شود مجموع نمرات این ماتریس برابر ۲/۷۴ محاسبه شد و حاکی از آن است که از لحاظ ارزیابی عوامل بیرونی در توسعه آموزش پیش دبستانی عشایری استان چهارمحال و بختیاری فرصت های آن بر تهدیدهای آن برتری دارد.

تعیین موقعیت استراتژیک آموزش پیش دبستانی عشایری استان چهارمحال و بختیاری

برای تعیین موقعیت استراتژیک آموزش پیش دبستانی از ماتریس همزمان درونی و بیرونی استفاده شد. برای ترسیم این ماتریس، نمرات حاصل از ماتریس ارزیابی عوامل بیرونی و درونی در ابعاد افقی و عمودی به شرح شکل ۱ قرار گرفت. نتایج حاکی از آن شد که استقرار آموزش پیش دبستانی از لحاظ موقعیت در منطقه محافظه کارانه وجود دارد.

هنگامی که سازمان در حالت تهاجمی باشد دارای بهترین موقعیت بوده چرا که سیستم با چند فرصت محیطی روبروست و قوت های بسیاری دارد که استفاده از فرصت ها را ترغیب می نماید. این موقعیت نشان دهنده آن است که سازمان در بهترین شرایط ممکن قرار دارد و می تواند با استفاده از نقاط قوت خود از فرصت های موجود به نحو احسن استفاده کند و باعث پیشرفت و توسعه هرچه بیشتر گردد. در حالت رقابتی سیستم دارای قوت های کلیدی است لیکن با محیط تهدیدزا مواجه می باشد. در این وضعیت، استراتژی ها از قوت های موجود برای ساختن فرصت های بلند مدت در سایر موارد استفاده می کنند. در حالت محافظه کارانه سیستم دارای فرصت های خوب است و لیکن از چند ضعف داخلی رنج می برد. در حالت تدافعی سیستم نه با فرصت و نه با قوت محیط داخلی مواجه بوده بلکه از بعد درونی با ضعف و از نظر بعد بیرونی با تهدیدات متعدد مواجه می باشد. در این حالت بهترین راهبرد، راهبرد تدافعی است. زمانی که سازمان موقعیت تدافعی دارد بایستی برای حفظ بقا به کاهش بعضی از فعالیت ها روی بیاورد (Fal Soleiman, , Hajipour, 2011).

موقعیت استراتژیک آموزش و پرورش روستایی و عشایری در منطقه محافظه کارانه قرار دارد و در نهایت راهبردهای تدوین شده در جدول ۳ مشخص شده اند. همان گونه که ملاحظه می شود، از طریق SWOT در مجموع ۱۶ راهبرد شامل ۴ راهبرد SO، ۴ راهبرد ST، ۶ راهبرد WO و ۲ راهبرد WT برای مناطق محروم و عشایر نشین استان تدوین شد

شکل ۱- تعیین موقعیت استراتژیک آموزش پیش دبستانی عشایری استان چهارمحال و بختیاری

جدول ۳- برنامه‌های کلی آموزش پیش دبستانی عشایری استان چهارمحال و بختیاری

نوع استراتژی	قلمرو استراتژی
۱- بکارگیری نیروهای بومی متخصص و خبره به منظور تدریس کلاس های پیش دبستانی (S1,S6,.O5,O3)	So
۲- تلاش و برنامه ریزی برای برگزاری کلاس ها پیش دبستانی با سبک الگوهای وابسته به مدارس طبیعت (مدارس والدروف) (S7,S6,S4,S3,S2.O1,O3,O5,O6,O3)	So
۳- برگزاری کلاس های ضمن خدمت پیش دبستانی و کارگاه های آموزشی با رویکرد مدل های جهانی پیش دبستانی S4.S3,S2.O3.O5,O3)	So
۴- تولید محتوا با رویکرد دانش بومی به کمک مربیان و متخصصین عشایری با مدیریت اداره کل آموزش و پرورش (S7,S6,S2,O1,O3)	SO
۵- گسترش مهد کودک های مستقل و با امکانات رفاهی مناسب در سطح شهرک های عشایر نشین (S1,S3.S2.T4,T3,T2.T5)	ST
۶- حمایت از بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در بخش پیش دبستانی عشایر (S5,S6,S3,S2.,T8,T6.,T2)	ST
۷- برگزاری کلاس های آموزش خانواده و فرزند پروری توسعه و ترویج فرهنگ آموزش همگانی به والدین (T1,T5, ,S6,S2)	ST
۸- پیگیری مجدانه اداره برای بسط منابع مالی و فناوری در عشایر (T1,T3,T2,T1,T8.S1,S7,S6.S2.S5)	ST
۹- تجهیز مدارس و مراکز پیش دبستانی ها به وسایل کمک آموزشی مدل های جهانی (ایزارها و وسایل روش مونته سوری) (O5,O3,O4.W4,W6)	WO

۱۰- در نظر گرفتن ردیف مالی و حمایت از تحقیقات در حوزه برنامه درسی با رویکرد بومی و دوزبانگی پیش از دبستان در عشایر	WO
(W2,W9,W8.O1,O2,O6)	
	WO
	WO
۱۲- توسعه و افزایش کیفی جشنواره ها و مسابقات و ایده های مختلف بین مربیان به منظور ایجاد رقابت	WO
(W5,O1,O5,O3)	
	WO
۱۳- ایجاد نظام حقوق و دستمزد و تشویق و ترغیب مربیان	WO
(O5,O3,W5)	
	WO
۱۴- بهره‌گیری از ظرفیت های بنیاد برکت برای ساخت مراکز باز آموزی و تسهیلگری آموزشی مثل مراکز گفتار درمانی، اصلاحات حرکتی و توسعه مراکز پیش دبستانی با کمک خیرین در شهرک های عشایری	WO
(S5,O3,O4 O5,O7,W10,W11W1)	
	WT
۱۵- اعطای تسهیلات بانکی و حمایت مالی خانواده های با مشارکت استانداری برای تجهیز امکانات بهداشتی اولیه خانوارها	WT
(T4,T3,S7,S5,S4)	
	WT
۱۶- حمایت و توسعه طرح های تغذیه و شیر رایگان و بسته های حمایتی بهداشتی به نوآموزان عشایری از طرف اداره کل	WT
(W1,W3,W7, T2, T5,T2)	

بحث و نتیجه گیری

برخورداری صحیح از آموزش پیش دبستانی دارای اهمیت زیادی است. لذا پژوهش حاضر با هدف تدوین راهبردهای توسعه آموزش پیش دبستانی مناطق کمتر توسعه یافته با جامعه آماری آموزش و پرورش عشایر استان چهارمحال و بختیاری صورت گرفت. در این پژوهش شورای راهبردی آموزش پیش دبستانی با حضور مدیر، کارشناسان و معاونین اداره آموزش و پرورش عشایر استان تشکیل در مجموع ۷ نقطه قوت، ۱۱ نقطه ضعف، ۷ فرصت و ۸ تهدید به دست آمد. در نهایت ۱۶ استراتژی برای توسعه آموزش پیش دبستانی مناطق عشایری ثابت، نیمه ثابت و کوچنده تدوین شد.

بحث و نتیجه گیری براساس ماتریس ارزیابی درونی

نتایج در ارتباط با نقاط قوت نشان می دهند که افزایش پوشش تحصیلی در دوره پیش دبستان از طریق حضور سه روز در هفته نوآموزان در مناطق عشایری نیمه ثابت و ثابت بالاترین نقطه قوت و کلید توسعه آموزش پیش دبستانی می باشد. تمام نتایج پژوهش های انجام شده در زمینه تأثیر آموزش پیش دبستانی در رشد اخلاقی، هوشی و اجتماعی کودکان با این یافته همخوانی و همسویی دارد (Yazd Khasti, 2012). در تبیین این نتیجه می توان گفت کودکان مناطق محروم با توجه به هوش و استعداد بالای که دارند در صورتی حضور در مدارس با مواد و منابع و وسایل کمک آموزشی درگیر می شوند و پیشرفت های بسیار زیادی از لحاظ شناختی و ذهنی کسب میکنند. برای کودکی که در طول زندگی از محرک های آموزشی مثل اسباب بازی ها محروم بوده است؛ حضور در مراکز پیش دبستانی فرصت مناسبی است تا این محدودیت به طور قابل توجهی از بین ببرند. حضور نوآموزان در مدارس و مراکز پیش دبستانی نگرش مثبتی برای سال های پیش رو به وجود می آورد. مضافاً تحت پوشش قرار دادن نوآموزان و به حد نصاب رسیدن تعداد نوآموزان در شهرک های عشایرنشین از دیگر نقاط مثبت در این حوزه می باشد که زمینه را برای تشکیل کلاس های مستقل فراهم می کند. از دیگر نقاط قوت پر اهمیت در آموزش پیش دبستانی عشایر می توان وضعیت سطح تحصیلات دانشگاهی مربیان و معلمان عشایری در استان و بومی بودن آنها را نام برد. نتایج با تحقیق در زمینه تدوین و طراحی راهبردهای توسعه معلمان ابتدایی استان کهگیلویه و بویر احمد همخوانی دارد (Bagherian Fard, Javadianpour, Dehaghani, 2015) بحث و نتیجه گیری بر اساس یافته های توانایی های شخصیتی بر مبنای تجزیه و تحلیل انجام گرفته، توانایی های شخصیتی دربرگیرنده ی کدهایی همچون توانایی عاطفی، توانایی فیزیکی، هوش و ذکاوت، جذابیت، اعتماد به نفس، تسلط بر خود، مسوولیت پذیری و انتقاد پذیری است. بر مبنای نتایج این پژوهش چنین استنباط می شود که از بین عناصر توانایی های شخصیتی، عنصر جذابیت موثرترین عامل توانایی، شخصیتی در متغیر اثربخشی مدیران دوره دوم متوسطه آموزش و پرورش استان لرستان است نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق (Pirzad & et al, 2018) (Butsankom, 2016) در یک راستا قرار دارد.

نتایج حاصل از یافته ها در بعد نقاط ضعف حاکی از آن است که کمبود منابع و امکانات آموزشی و نبود فضای مناسب آموزشگاهی، عامل اول در عدم تشکیل کلاس های پیش دبستانی مناطق محروم عشایری قلمداد می شود. یافته های پژوهشی در مورد الگوی ارتقا کیفیت آموزشی برای دختران در مناطق کمتر توسعه یافته با نتایج تحقیق حاضر هم راستا است (Fazli, Seif; Kiamanesh, 2009). در تبیین نتایج می توان گفت که در صورت نبود زیر ساخت های اولیه، امکان عملیاتی کردن برنامه ها و نقشه های ذهنی برای خوب تدریس کردن و ارائه خدمات

یاددهی و یادگیری از بین می رود. نتایج پژوهشی که به تحلیل آموزشی در بعد منطقه ای استان هرمزگان پرداخته است با نتایج این پژوهش هم راستا است (Zarei, 2017). از دیگر نقاط ضعف در این موقعیت، کمبود زیر ساخت برای ترمیم سازی آموزشی نوآموزان استثنایی، دیرآموز و دوزبانه بودن نوآموزان است. نتایج با پژوهش‌هایی که در مورد آسیب‌های یادگیری زبان دوم انجام شده اند هم راستا است. (Hemadi, Faghihi, Sabqi, Nateghi, 2018)

بحث و نتیجه گیری براساس ماتریس ارزیابی بیرونی

نتایج در بخش فرصت‌ها نشان‌دهنده وجود پتانسیل‌های موثر برای ارتقا آموزش پیش‌دبستانی در این مناطق است. محیط وسیع و سرشار از محرک‌های طبیعی از مهم‌ترین فرصت‌های پیش‌روی آموزش پیش‌دبستانی عشایر است که به کمک آنها می‌توان به سبک مدارس وابسته به طبیعت من جمله مدل والدروف فرایند یاددهی و یادگیری را توسعه داد. در الگوی والدروف دانش‌آموزان از محیط‌های باز و طبیعی استفاده می‌کنند و در روش کار آن تأکید بسیار بر انواع مختلف بازی‌های سازمان یافته و آزاد مخصوصاً بازی‌های تخیلی و خلاق می‌شود. در این الگو استفاده از ریتم برای انجام فعالیت‌های هدفمند در قابل برنامه‌های روزانه هفتگی و سالانه برای فعالیت‌های مختلفی نظیر فعالیت‌های هنری، مهارت‌های خانه‌داری و جشنواره‌های فصلی که در طی آن کودکان به تجربه کردن در محیط روی می‌آورند ملاک کار است (Habibi and Ahmadi Qaracheh, 2011). علاوه بر این می‌توان از غنی بودن محیط اجتماعی عشایری از نظر حضور بزرگترها در بین نوآموزان و انتقال عملی تجارب به آنها، همچنین فضای وسیع طبیعی برای آموزش‌های مربوط به پیش‌دبستانی به عنوان فرصت‌های اولویت دار پیش رو نام برد. هدف اصلی پیش‌دبستانی آماده سازی کودکان برای زندگی اجتماعی است. خانواده‌های گسترده در عشایر فرصت مناسبی است که کودکان در آنجا ارزش‌ها و خرده فرهنگ‌ها را یاد بگیرند. برقراری ارتباط صمیمانه و شرکت در فعالیت‌های همگانی به رشد اجتماعی نوآموزان عشایری کمک می‌کند. یافته‌ها با نتایج پژوهش‌ها در مورد رشد اجتماعی کودک هم راستاست (Talebzadeh Nobarian, 2005).

مهمترین عامل در بخش تهدیدها نشان‌دهنده گستردگی فقر، بیکاری در محیط‌های کمتر توسعه یافته و فقدان ابزار، امکانات و تکنولوژی و سرمایه لازم برای آموزش پیش‌دبستانی است که با نتایج پژوهشی در مورد تحلیل نابرابری آموزشی در مناطق محروم استان هرمزگان هم‌راستا است. یافته‌ها در پژوهش مذکور نشان می‌دهد که تمایز بین برخورداری و محرومیت مردم از منابع و امکانات سبب می‌شود که جایگاه و طبقه اجتماعی مردم متفاوت باشد و بالطبع در مناطق محروم تحرک اجتماعی برای تثبیت پایگاه اجتماعی و منزلت اجتماعی کمتر است (Zarei, 2017). در تبیین این قسمت استنباط می‌شود که مطابق با ماموریت‌های استاد بالادستی برای توسعه عدالت اجتماعی بالادستی باید به رفع این تهدیدها با یک برنامه راهبردی دقیق پرداخت.

نتیجه گیری

در پایان با توجه به جایگاه راهبردی آموزش پیش‌دبستانی اداره کل آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری که در ناحیه wo قرار دارد. مسئولان آموزش پیش‌دبستانی در زمینه برطرف کردن ضعفها نیازمند همکاری با اداره کل آموزش و پرورش استان، دستگاه‌ها و ارگان‌های دیگر هستند. چرا که این نقاط ضعف نیازمند صرف هزینه‌های زیادی است و در کنترل صد در صدی اداره آموزش و پرورش عشایری نیستند. مهم‌ترین فاکتور برای حل این آسیب‌ها استفاده از فرصت‌های فرهنگی، اجتماعی و طبیعی پیش روی این گونه جوامع وجود است. بکارگیری فرصت‌ها در این زمینه از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. چرا که از یک طرف می‌توان نقاط ضعف را به کمک آنها پوشش داد و از طرف دیگر به مدیران محلی در تهیه برنامه‌های واقعی تر و قابل اجرا کمک می‌کند و در نهایت راه رسیدن به تعالی را در این حوزه هموار می‌کند. از سوی دیگر توسعه آموزش پیش‌دبستانی با رویکرد محافظه کارانه را می‌توان عاملی در بهبود شرایط دانست. بدین معنی که برای مدیریت توسعه تنها و فقط به فکر رفع نقاط ضعف و تهدیدها و ارائه خدمات مددکاری از سوی ارگان‌های حمایتی در حوزه عشایری نباشیم بلکه با مدیریت صحیح انجام فعالیت‌های صحیح گوناگون و بکارگیری ظرفیت‌های درونی و بیرونی از درون خود جامعه؛ آن را متحول و رشد داد. در نهایت، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که همسو با ویژگی‌های جامعه‌شناختی عشایر که از ابتدایی‌ترین و غنی‌ترین شکل و شیوه زندگی است بایستی ۴ مولفه ساختار مدیریت شامل: تصمیم‌گیری، منابع انسانی، برنامه‌های درسی و آموزشی، منابع مالی و مادی و فناوری به شکل موثر، ساختاری خاص و بومی به خود بگیرند تا بسیاری از فرصت‌ها برحسب بافت و نمای فرهنگی موجود به برطرف کردن نقایص در حوزه آموزش پیش‌دبستانی در عشایر منجر شود. در ادامه پژوهش پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های آموزشی مدیریت راهبردی استفاده با فرصت‌های بومی و محلی برای همه مدیران معلمان خبره عشایری توسط اداره کل آموزش و پرورش استان برگزار شود. در ادامه دشوار بودن هماهنگی‌های لازم بخاطر شیوع بیماری کرونا برای انجام مصاحبه با معلمان خبره را می‌توان از محدودیت‌های انجام مقاله نام برد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: یعقوب رحیمی پردنجانی، مریم شفیعی سروستانی و مهدی محمدی

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

1. Ahmadian Jelodari, M., Alam, Sh., Nozari, Vi. (2019). Explaining the strategies for the development of student-teacher sports in order to improve the body and mind in the General Department of Physical Education of Farhangian University. Journal of Mashhad University of Medical Sciences. Year 62. Page 755-766. [in persian]
2. Bagheri, O. (2020). Develop and prioritize the strategies of Shahrekord Education Department based on SWOT model. The first conference on applied research in the process of education[in persian].
3. Bagherian Fard, M. Javadianpour, M, Dehaghani, M. (2015). Explaining the strategic position of teacher education in Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad provinces using Swot analysis. Strategic Management Studies, Year 21, No. 59, page. 23-37[in persian]
4. Batagarawa, M. N., & Tsagem, S. Y. (2017). Revitalizing Nomadic Education for Sustainable Development in Nigeria through Counselling Strategies.
5. Bazerloo, S., A. (2017). Preschool education in nomadic areas. The growth of preschool education. Volume 8, issue 3, page 32-54 [in persian]
6. Ezzati, S, (2008). Nomadic education and globalization. The nomadic education office of the country in cooperation with the education department of Chaharmahal and Bakhtiari province. Shahr e Kord[in persian]
7. Fal Soleiman, M, Hajipour, M, (2011), Assessing the potentials and limitations of tourism development in Takab city and its role in sustainable rural development, the second national conference on sustainable rural development, Hamadan[in persian]
8. Fazli, R, Seif, , A; Kiamanesh, A. (2009). Designing a model for improving the quality of education for girls in less developed areas and evaluating its effectiveness. Quarterly Journal of Educational Innovations, Volume. 32, issue 8[in persian],
9. Goodarzi, M., Farahani, A., Goodarzi, M, (2012). Designing and developing a sports development strategy for Payame Noor University. Research in academic sports. Pages 117-13[in persian]
10. Habibi, P., and Ahmadi Qaracheh, A, M. (2011). Global Patterns of Preschool Education. Tehran: Soroush Publications [in persian]
11. Hemadi, H., Faghihi, A., Sabqi, M, Nateghi, F. (2018). Investigation and analysis of various models of education for bilingual students, research in educational systems, especially for spring[in persian]
12. Hosseini, T; Masbur, J. and Mehrabadi, Z. (2008). Challenges and solutions on the development of nomadic education. The nomadic education office of the country in cooperation with the education department of Chaharmahal and Bakhtiari province. Shahr e Kord[in persian]
13. Marashian, S, H., Ali Doust Ghahfarkhi, I. (2018). Strategic development of Khuzestan chlorination and youth department (sports department). Physiological research and management in sports, Volume 10, Number 4, pp. 45-66[in persian]
14. Meyer, A., Geary, E., Heath, D., Hiratsuka, V., Salvador, M Sanchez, J., & Whitesell, N. (2018). Approaches to the evaluation of cultural adaptations of home visiting in tribal communities. Infant mental health journal, 39(3), 347-357.
15. Mohammadi, N., Master, M., (2016). Investigating the effect of educational approaches on social skills of preschool children. Education Quarterly No. 129. PP.134-145[in persian]
16. Rahimi Pordanjani, Y. (2016). Identify the educational needs of nomadic preschoolers and compare it with the national curriculum document. Master Thesis. Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabai University.
17. Talebzadeh Nobarian, M. (2005). Principles of planning preschool education. First Edition. University Jihad, Tehran Branch. Tehran.

18. Tari, S, Khosravi Zadeh, E, Shahmansouri, E, (2020). Environmental analysis and development of wrestling sports development strategies (Case study: Lorestan Province Wrestling Board). Journal of Sponsorship, Sports Management and Marketing, Volume 1, Number 1, PP 42- 54[in persian]
19. Textbook Compilation and planning office, preschool group (2011). A guide to preschool programs and educational activities. Sixth Edition, School Publications.
20. Yazd Khasti, A. (2012). The role of preschool centers in the all-round development of children. Link Magazine. 2 (1), PP 45-56[in persian]
21. Zarei, Y, (2017). Analysis of educational inequalities in the regional dimension (Case study: cities of Hormozgan province). Hormozganov Cultural Research Journal No. 14, pp. 80-96[in persian]